

mahApuruSho yashovantadAsaH

——
మహాపురుషో యశోవన్తదాసః

——
Document Information

Text title : yashovantadAsaH

File name : yashovantadAsaH.itx

Category : misc, article, pradIptakumArananda

Location : doc_z_misc_general

Author : (Copyright) Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orissa pknanda65 at gmail.com

Transliterated by : Pradipta Kumar Nanda

Proofread by : Pradipta Kumar Nanda

Acknowledge-Permission: (Copyright) Pradipta Kumar Nanda

Latest update : August 29, 2021

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

August 29, 2021

sanskritdocuments.org

మహాపురుషో యశోవన్తదాసః

లేఖకః - నన్దప్రదీప్తకుమారః

మహాపురుషో యశోవన్తః ఉత్కలీయః । “పఞ్చసఖా” గోష్ఠీషు అన్యతమః । అస్య
జన్మసమయవిషయే యద్యపి ప్రామాణిక-నిర్దిష్టతథ్యం నాస్తి తథాపి అయం మహాత్మా
షోడశశతాబ్దీయ ఇతి ఐతిహాసికా సమామనన్తి । జగత్సింహపురస్య “అథంగ” గ్రామే
౧౪౮౨ శ్రీష్టాబ్దే యశోవన్త ఏకస్మిన్ క్షత్రియకులే జన్మౌభూదితి కేచన వదన్తి । అన్యే
సమాలోచకాః అస్య జన్మసమయః ౧౪౮౭ ఇతి ద్రథయన్తి । ఆద్యాపి యశోవన్తస్య
సమాధిపీఠః అత్ర ఉపలభ్యతే । ఉదయకాహణీ మతేన-

“తిని సతర పక్ష పుర యేవే । అనన్త శిశు జనమిభి తేవే ।

తార సంగే యేవే భుజ మిశిలా । జగన్నాథ దాస ఉదయ హేలా ॥

నేహి అంకే యశోవన్త టి జాత । బలరామ చారి పూర్వే ఉదిత ॥ ” ఇతి । అస్య
పితుర్నామ జగన్నాథస్తథా మాతుర్నామ రేఖాదేవీ స్తః । సర్వసాధారణే తస్య పితా
జగు మల్లికనామ్నా పరిచితః । కేచన బలభద్ర మల్లః తస్య పితుర్నామ ఇతి కథయన్తి
। తత్ప్రతా కుజంగరాజ-కర్మవారీ ఆసిత్ । యశోవన్తదాసేన స్వపరిచయవిషయే కిమపి
నోక్తమ్ । “మన్తబోలి” నామకే తదీయే పుస్తకే మహానుభావస్య యశోవన్తవిషయే ఇత్థం వర్తతే
। తథాహి-

“క్షత్రియ కులరే జాత యే మోహర అథంగ స్థలరే అభై ఘర ।

పితార నామ బలభద్ర శుణ యన్తబోలి కహే యశోవన్త పుణ ॥

ముం యశోవన్త క్షత్రి కులే జాత బేలు పథినాంహి నోహి పణిత ।
ప్రభు ఆజ్ఞారే యన్తబోలి కహి బ్రహ్మశంకర యేఉం పద ధ్యాయా ॥

యశోవన్త దాస గీతరే గాఇ న దేఖి దేఖిలా వన్తిఆ వాఇ ॥ ” ఇతి ।

అపి చ తచ్ఛిష్యేన లోహిదాసేన షష్ఠిమేలా పుస్తకే ఇత్థం భణితమ్-

“లోహి కహన్తి శుణ గో వాఉలి । స్వామీ జన్మస్థాన దేఖివా బులి ।

పితా మాతాంక నామ అటే కిస । బుర్మాఇ కుహ ఆహే లోహి దాస ॥

పితాంక నామ బలభద్ర జాణ । మాతాంక నామ రేఖాదేవీ జాణ ॥

క్షత్రియ కులే జనమ హోఇలే । నస్తీ గ్రామరే నానా భేలా కలే ॥ ” ఇతి ।

ఆత్మతత్త్వగవేషకోఽయం మహాత్మా అసాధారణ ప్రతిభాసంపన్న ఆసీత్ । యశోవన్దాసః
వైతన్యదేవస్య సమసామయిక ఆసీత్ । స వైతన్యదేవేన అనుప్రాణిత ఉపదిష్టో వేతి కేచన
వదన్తి । తేనోక్తమ్-

“ఏవం భూత యేఉం ప్రభు తాంక పఞ్చ భూత । ఏవంభూత సఖా యే అభై యశోవన్
॥ ” ఇతి । ద్వాదశవర్షే యశోవన్తః వీతస్సృహః సన్ స్వగృహం త్యక్తవాన్ । పురీం గత్వా
తత్ర వైతన్యదేవ-సన్నికర్షాత్ తస్య జ్ఞానోదయః సంజాతః । పశ్చాత్ వైతన్యాత్ దీక్షాం
సీత్వా స్వగృహం ప్రస్థితవాన్ । పశ్చాత్ అథంగరాజ్ఞః రఘురామస్య భగినిం అజ్ఞానాం
వివాహం చకార । భక్త-యశోవన్తస్య భగవద్భక్తిం వివా అన్యత్కి-మపి కార్యం నాసీత్ ।
ఆజీవికాహీనస్య ధనహీనస్య చ యశోవన్తస్య కృతే రఘురామః భూమిదానం కృతవాన్
। వాసస్థానమపి తస్మై దత్తవాన్ । యదుక్తం లోహిదాసేన-

“అతి అలసుఆ వన్తిఆ దాస । దిన వజ్జై రఘురామ పాశ ॥

కేవల మోర హరినామే ఆశ । భావే భణిలే యశోవన్త దాస ॥ ” ఇతి ।

యశోవన్తః ప్రఖ్యాతయోగీ తథా సిద్ధపురుష ఆసీత్ । వైష్ణవీయధారాం ప్రవాహ్య స
జనమానసం విముగ్ధం కృతవాన్ । శ్రీజగన్నాథం ప్రతి తస్య ప్రగాఢభక్తిః ఆసీత్ । ఏకదా
పురీగమన సమయే ఏకో బ్రహ్మరాక్షసః తస్య పథరోధం కృతవాన్ । అలౌకికశక్త్యా
యశోవన్తః తం తత్ర మార్గే అవరురోధః । అన్తే బ్రహ్మరాక్షస ప్రార్థనయా ప్రీతః
సన్ యశోవన్తః గుణ్ణీచామన్దిరం రక్షణాయ రాజ్ఞః ప్రతాపరుద్రస్య సహమత్యా తం
గుణ్ణీచామన్దిరే అవస్థాపితవాన్ । అధ్యావధి “వావనాభూత” నామ్నా సః తస్మిన్ కార్యే
సంలగ్న ఆసీత్ । అలౌకికశక్తి సంపన్నః యశోవన్తః సర్వదా శ్రీకృష్ణభక్త్యా జాగ్రతః ఆసీత్
। వైష్ణవధర్మే దీక్షితో భూత్వా తేన వైష్ణవ-సంప్రదాయసమ్మతాః నానా గ్రన్థాః విరచితాః
। శివస్వరోదయః తస్య ప్రఖ్యాతో యోగగ్రన్థ ఆసీత్ । యద్యప్యయం జ్ఞానమిశ్రాభక్తేః
ఉపాసక ఆసీత్ తథాపి యోగమార్గం సమర్థయితుం యోగవిషయకః శివస్వరోదయో
విరచితః । ఏతదతిరిక్తం అన్యాని హేతుదయ భాగవతమ్, ప్రేమభక్తి బ్రహ్మగీతా, రాసః, గీత
గోవిందచస్త్ర, ఆగత భవిష్య మాలికా, ధానచోరీ, వాఘగీతా, భజనసారః చౌరాశీ ఆజ్ఞాదీని
పుస్తకాని తస్య మాలికాని సన్తి ।

యశోవన్తః స్వకీయమృత్యు-దివసవిషయే పూర్వజ్ఞాత ఆసీత్ । పూర్వకథిత మార్గశిర-
శుక్ల-షష్ఠితిథౌ తస్య మహాప్రయాణోఽభూత్ । ఏకస్మిన్ కదమ్బవృక్షమూలే సః
సమాధిస్థో బభూవ । తత్ర ప్రాణాన్ తత్యాజ యోగమార్గేణ । యదుక్తం లోహిదాసేన
షష్ఠీమేలాయామ్-

“నిభియిబ జ్యోతి జలుచి ప్రభు నికర దినే ।
 మార్గశిర మాస నిదాన యివి ఉత్తరాయణే ॥

వారకలా రవివారరే రవివార దివస ।
 పిణ్డరు ప్రాణ ఛాడి యివ ముం యే హేవి హరష ॥

శ్రీపురుషోత్తమ క్షేత్రకు పథ యేంఉ ఘటణా ।
 ఖితి పాహారీ జగిథివే ముం జే నోహివి వణా ॥ ” అపి చ తత్ర-

“హను యేఉం నామ ధరిణ హేలే జిణిలా లంకా ।
 సేపాదు మో మన న టలు కిమ్బా యమకు దకా ॥

ఛ ఛనే ప్రభుంకు జపి ముం పాఇ ముకతి వాట ।
 పామర వన్తిఆ కహై ఫిటు మాయా కవాట ॥ ” ఇతి ।

జగన్నాథస్య విగ్రహే తస్య ఆత్మా విలీన అభవత్ । అద్యావధి తస్య మహాప్రయాణ
 దివసః తదీయభక్తైః సాడమృతం పరిపాల్యతే । పవిత్రా ఓఢణ షష్ఠీ తస్య శ్రాద్ధదివసరూపేణ
 స్థిరీకృతా ।

గీతగోవింద చన్ద్రః అస్య మహాన్ గ్రన్థః । అయమాధ్యాత్మిక చేతనాయాః ప్రకృష్టో
 మార్గః । నాథధర్మస్య వార్తా అస్మిన్ సుష్ఠు ప్రతిఫలితా । ఇయం రచనా జనప్రియా,
 ఉత్కలస్య ప్రతిముఖే ఆధ్యాత్మికీ వార్తారూపేణ ప్రవర్తమానా దృశ్యతే । గీతగోవింద
 చన్ద్రస్య విషయవస్తుముపజివ్య పశ్చాత్ టీకాగోవింద చన్ద్రః యోగేన్ద్ర దైవజ్ఞేన విరచితః ।
 అత్ర భక్తిరస-కరుణరసయోః వర్ణనం మిలతి ।

రాసః యశోవన్తస్య క్షుద్రో గ్రన్థః । జీవాత్మని పరమాత్మదర్శనం అస్య విషయవస్తుః ।
 ద్వైతసిద్ధాంతోత్ర వివక్షితః ।

శివస్వరోదయో యోగపరకః । ౨౧ అధ్యాయ విశిష్టేఽస్మిన్ గ్రన్థే నానా విషయాః శివ-
 పార్వతీ సంమాబ్ధేన వివక్షితాః ।

ప్రేమభక్తి బ్రహ్మగీతా ఆధ్యాత్మిక తత్వసంమ్బలితా । అత్ర జ్ఞానమిశ్రా భక్తైః పరాకాష్ఠా
 ప్రదర్శితా । బ్రహ్మజ్ఞానమస్య మూలతత్త్వమ్ । తథాహి-

“సే విన్దు యోగమాయా పరే । రహిలే అర్ధమాత్రా శిరే ॥

శేషే ఓంకార బోలాఇలే । వేదరే ప్రణవ హోఇలే ॥

యాహాకు అణాక్షర కహి । సే విన్దు బ్రహ్మ అఛి వహి ॥

తహుం జన్నిలా ఏకాక్షర । అనన్త సర్పర ఆకార ॥

తాహాకు సుషుమునా కహి । నే శిశువేద ఘర నేహి ॥ ” ఇతి ।

భవిష్యమాలికా అస్య మహతీ కృతిః, యా ఆగత-భవిష్యవిషయే సమలంకృతా ।
యచ్ఛ్లోకమ్-

“ఘోర యే అన్ధార హేవ చౌవిశ ప్రహర ।

ఘోషుథివే భకత మో ఏకాఞ్చ అక్షర ॥

నిశ్చయే కలకీ రూప హేవ అవతార ।

నాశివే సకల దుఃఖ అవనీర భార ॥ ” ఇతి ।

మహామానవో యశోవన్తః ఉత్కలస్య మహాన్ తపస్వీ ఆసీత్ । తస్య బహు గ్రన్థా
అధ్యావధి అప్రకాశితాః వర్తన్తే । ఉత్కలభాషాం ప్రతి తస్య అవదానమవిస్మరణీయం
మహత్త్వపూర్ణమితి న సన్దేహస్యావకాశః । అలమతి విస్తరేణ । జయ జగన్నాథ ।

సహాయక-గ్రన్థాః

౧- శివ స్వరోదయ - అధ్యాపకః ఆర్తవల్లభ మహాన్తిః

౨- ఓడిఆ సాహిత్యర ఇతిహాస- డః వంశీధర మహాన్తిః

౩- పంచసఖా ఓడిఆ సాహిత్య- అధ్యాపకః దేవేన్ద్ర మహాన్తిః

౪- ఓడిఆ సాహిత్యర ఆదిపర్వ- సురేన్ద్ర మహాన్తిః

X- పంచసఖా పరంపరా పరీక్షా (ప్రవన్ధ) సచ్చిదానన్ధ మిశ్రః, ఝంకార పత్రికా- మార్చ
౧౯౬౦

౬- పంచసఖా ప్రపంచనా నుంహే- డః కృష్ణచన్ద్ర సాహు(ప్రవన్ధ)దిగన్త డినేమ్బర ౧౯౬౭

౭- ఓడిఆ సాహిత్యర ఇతిహాస- పం సూర్యనారాయణ దాసః

౮- ఓడిఆ సాహిత్యర సాంస్కృతిక విచారధారా- చిత్తరంజన దాసః

౯- యశోవన్త దాస-డః లావణ్య నాయకః

౧౦- ప్రేమభక్తి బ్రహ్మగీతా- యశోవన్త దాసః

౧౧- ఓడిసార ధర్మధారారే పంచసఖా పరికల్పనా- డః నటవర సామన్త రాయః

౧౨- మహాపురుష పరిచయ ఓ బాణీ- నిమాంజ చరణ దాసః

— లేఖకః - నన్దప్రదీప్తకుమారః

Written by Dr. Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orisa pknanda65 at gmail.com

mahApuruSho yashovantadAsaH
pdf was typeset on August 29, 2021

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

